

visigòtic o de cap al S. VII. Ara bé si BULLULA hagués tingut evolució popular BULLÜLA hauria sofert la síncope en BUL-LA, ja cap al S. V: si hagués existit això en llatí vulgar hispànic (no n'hi ha proves en cap dialecte romànic) el resultat fonètic havia de ser forçosament idèntic al de BULLA. Tampoc, doncs, això no explicaria aquesta variant valenciana i mossàrab. Però sí que és probable que l'àrab vulgar hispànic conservés el mot llatí amb ll geminada (o la hi restituís), car això li donava una estructura molt ordinària en àrab. — ¹² Hi ha qui gasta més paraules que un *bullero* per a dir conseqüent cosa», MGadea, *Terra del Xè I*, 359. — ¹³ La literatura satírica parla sovint de les falsificades o aconseguides per mitjans lletjos: «Banant motius / de falsedat / --- / bulles propícies / mas surreptícies / de cort obtenen», J. Roig, *Spill*, 5935; d'on *falses butles* esdevé ja equivalent de 'falsedat': «si est dubtant / en alguns passos / e-t paren cassos, / mal dits o nulles / o falses bulles / lo que t'he dit», *ibid.*, 15020 ('si et semblen cassats o anulats o falsos'). — ¹⁴ Orr, *RLiR* XIX, 207, voldria relacionar-lo amb el cast. i cat. *bola* en el sentit de 'mentida' en un article sobre el pas de la idea de 'mentida' a la d'"encenall"; cosa que pot tenir fonament en altres casos, però no sembla que es pugui dir d'aquest. Ací és idea rebuscada i innecessària; cf. cast. *virtuta* 'encenall', < oc. *viroutà* 'giravoltar'. ¹⁵ Argot barc., *BDC* VII, 26; terme d'adoberia a Igualada, *BDC* XIX, 47.

BOLCAR, del ll. vg. *VOLVICARE 'embotcar', 'giravoltar', derivat del ll. VÖLVĒRE 'enrotllar', 'fer girar'. □ 1.ª doc.: c. 1280, Llull.

«Un porch, qui s'era *bolcat* en una bassa de fanch, passà davant ells, e lo canonge, davant tuyt, dix que en aquell porch no avia tanta de sutzetat com en la dona qui portava color en ses fayçons», *Blanquerna*, *NCl*, II, 109.3; «la hu va corrent, l'altre se *bolque* en lo prat de aquest món. L'arbre és lo món --- la font del aygua és luxúria e plaers carnals, e quan hi és ben *embotcat*, vindrà a la porta de la ciutat --- Déus dirà — Oo, malvat! ---», Sant Vicent Ferrer.

També apareix aquest verb, des del principi, en l'acc. 'embotcar un infant': «e si no-ns *bolcaven* e no-ns aministraven nostres mares morriem», Llull, *Contempl.*; «AOE ploren / pel peccat d'Eva: / per la qui-ls leva, / — melich tallat / ben mal lligat —, / lavats, *bolcats*, / o enconats / (alguns ab mel, / los més ab fel) ---», J. Roig, *Spill*, 8989; «de Déu humanat, / ò mare benigne! / — finit lo procés / de goigs tan elets — / *bolcàs* lo fillet / ab draps pobrellets, / donan-li menjar / de verge let digna» en el mallorquí Jaume d'Olesa, c. l'a. 1500 (JMBover, *Bibl. E. Bal.* II, 15.30.3); «la dida; los bandols o bolquers o jugues y altres coses de chich: *panni*, *crepundia*, *incunabula*; la faxa; *bolcar lo chich*: involvere pannis puerulum», OPou, *Tb. Pu.*, 1575, p. 309; i sovint en les cançons populars, nadalengues i altres: «sa marc n'és a la cunya / que *bolca* 'l noy», «la Mare de Déu / lo seu

Fill *volcave*, / mentre està *volcant* / cansons li cantave», versió recollida a Bellpuig, MilàF, *Romllo.*, 221.12, 46.1; i avui en aquest sentit és general a tot el domini lingüístic, des de l'Empordà almenys fins a Barcelona, València, Mallorca (*DAG.*) i Menorca («faixar l'infant recent nat», Moll, *Misc. Alcover, Dial. de Ciutat.*).

Encara que no en tinguem més que informació ben moderna («*bolcar a algú al mitg de un carrer*: alquem in mediam viam provolvere», Lacav.) també deu ser antic en el sentit de 'fer abocar un vehicle', car prové molt naturalment de la de 'rebolcar-se (pel fang, etc.)' que hem vist en primer lloc, i en tot cas s'estén avui fins a les regions extremes de la llengua: «un prat molt pendent, que és exposat de *bolcar*» 'caure-hi de tomballons' (a Surp, Vall d'Assua, Pallars, 1958). També degué ser antiga i és menys coneguda l'acc. '+agrir-se el vi': «vi *volcat*: vappa; *volcarse lo vi*», que en temps d'OPou (1575, *TbPu.*, p. 21), devia pertànyer més aviat al vocabulari gironí de l'autor que no al valencià (on restava més ferma la tradició distintiva de les lletres *b* i *v*); car, a diferència d'aquesta, l'autor escriu l'altra amb *b*-correctament.

Aquest mot del llatí vulgar és exclusiu de les llengües hispàniques. Hi ha bones raons en castellà per creure que *volcar* en aquest idioma sigui molt menys antic que *revolcar* (fins i tot potser extret d'aquest, car d'aquest se n'hi troben notícies des del S. xv, i de *volcar* a penes n'hi ha d'anteriors al xvii, *DCEC* IV, 760b36ss., 42ss.). També és possible, però, que en castellà tots dos mots siguin d'igual antiguitat i que no n'hi tinguin menys que en la nostra llengua, car de tota manera ja hi ha una notícia escadussera de *bolcar* en la *Gaya de Consonantes* de G. de Segovia l'any 1475; i si bé en portuguès propi *bolcar* té molt poca vitalitat i sembla més recent (a diferència de *rebolcar*), cal comptar amb les llacunes d'informació que no poden evitar els lexicògrafs, car almenys en galleg antic ja es troba el verb primitiu alguna vegada en el S. XIII, com en les *Cantigas* d'Alfonso X: «en terra se tendeu *volcando-ss*' e braadando» (314.16, cf. Mettmann, núm. 74, *RForsch.*, 1962, 59).

D'altra banda, pel que fa a la llengua d'oc quasi es pot dir que aquest grup de mots manca del tot: en efecte tant *bolcar* com *rebolcar* són del tot estranys a la llengua dels trobadors, i d'*embotcar* se'n cita un sol testimoni, que no conec directament (Stichel, *Lexik. d. alt-prov. Verbuns*, p. 48); modernament semblen tenir alguna difusió *b*- i *emb*- però limitada al dialecte llenguadocià, tant que Mistral (*TdF*) els confon amb *abocar* i el seu grup, i en l'article *boucà* del *TdF* no és possible de distingir el que pertany a l'un i a l'altre (l'acc. «coucher par force, verser les blés», sembla pertànyer al nostre, però les altres accs. són encara més ambigüament definides i semblen correspondre més aviat a derivats de *boca*); en tot cas el *TdF* cita un llgd. *boulcà*, Carci *bourcà*, que han de pertànyer ací, i s. v. *emboucà* esmenta també un llgd. *s'emboucà* «se vautreter». Cf. *REW*, 9444, s. v. *VOLVICARE.